

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЇХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС

Актуальність статті полягає в тому, що в умовах сьогодення, від ефективності діяльності Національної поліції України наряду залежить не тільки стан забезпечення та захисту законних прав, свобод та інтересів громадян, а й саме майбутнє української держави, як самостійної європейської країни. А тому важливим є створення умов для ефективного функціонування даного центрального органу виконавчої влади. У статті, спираючись на аналіз наукових поглядів вчених, запропоновано авторське визначення поняття суб'єктів адміністративно-правового механізму матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах правового режиму воєнного стану. Аргументовано, що суб'єктів матеріально-технічного забезпечення Національної поліції України в умовах воєнного слід поділити на три групи: 1) вищі органи державної влади; 2) суб'єкти формування та реалізації державної політики в правоохоронній сфері; 3) суб'єкти безпосередньої реалізації заходів матеріально-технічного забезпечення Національної поліції України. Зроблено висновок, що суб'єктний склад матеріально-технічного забезпечення Національної поліції України в умовах воєнного стану складається із декількох груп суб'єктів: 1) вищих інституцій влади: а) Кабінет Міністрів України – відповідає за проведення державної політики в сфері матеріально-технічного забезпечення Національної поліції України та нормативне обґрунтування роботи інших суб'єктів; б) Президент – уводить в дію своїм указом правовий режим воєнного стану; 2) суб'єкти формування та реалізації державної політики в правоохоронній сфері: а) МВС – забезпечує та координує роботу Національної поліції України, як підпорядкованого органу зокрема в питаннях матеріально-технічного забезпечення; б) Департамент майна та ресурсів МВС – спеціальний структурний підрозділ МВС до відання якого відноситься здійснення повноважень Міністерства в сфері матеріально-технічного забезпечення підпорядкованих центральному органу правоохоронних організацій; 3) суб'єкти безпосередньої реалізації матеріально-технічного забезпечення Національної поліції України в умовах воєнного стану. До нього входять центральний орган управління поліцією та підрозділи матеріально-технічного забезпечення територіальних органів Національної поліції України.

Ключові слова: суб'єкт, адміністративно-правовий статус, Національна поліція України, матеріально-технічне забезпечення, правовий режим, воєнний стан.

Актуальність теми. В умовах сьогодення, від ефективності діяльності Національної поліції України наряду залежить не тільки стан забезпечення та захисту законних прав, свобод та інтересів громадян, а й саме майбутнє української держави, як самостійної європейської країни. А тому важливим є створення умов для ефективного функціонування даного центрального органу виконавчої влади. Чого не можна досягти без якісного матеріально-

но-технічного забезпечення. В даному контексті відмітимо, що основним функціональним елементом адміністративно-правового механізму матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах воєнного стану, який безпосередньо відповідає за практичну реалізацію вказаного типу адміністративної діяльності є відповідні суб'єкти. Вони являють собою окрему групу учасників адміністративних правовідносин, що володіють власним,

особливим адміністративно-правовим статусом.

Стан дослідження проблеми. Окремі проблемні питання, присвячені діяльності правоохоронних органів в умовах правового режиму воєнного стану, в своїх наукових працях розглядали: В.В. Вакаров, В.А. Василенко, О.В. Дручек, М.В. Ковалів, О.В. Кривенко, В.В. Мальцев, І.В. Шмагайло та багато інших. Втім, незважаючи на значний теоретичний доробок, в науковій літературі фактично не опрацьованим є питання окреслення системи суб'єктів адміністративно-правового механізму матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану та їх адміністративно-правового статусу.

Саме тому метою статті є: окреслити коло суб'єктів адміністративно-правового механізму матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану та охарактеризувати їх адміністративно-правовий статус.

Виклад основного матеріалу. В українську мову поняття статусу прийшло з латини, від терміну «status», яке значило стан, положення, місце. У вітчизняній тлумачній літературі його значення схоже: становище, стан кого, чого небудь [1]. Політичний енциклопедичний словник трактує слово «статус» як сукупність можливостей, які визначають стан особи, державного органу чи міжнародної організації; комплексний показник становища певного прошарку, групи чи індивідів в соціальній системі, один з найважливіших параметрів соціальної стратифікації [2, с.400].

Як правова категорія статус, за визначенням М.В. Кравчука, це сукупність або систему всіх належних громадянину суб'єктивних юридичних прав, свобод і обов'язків, що визначають його правове становище в суспільстві, яке закріплене в чинному законодавстві та інших формах права [3, с.86-87]. Окремим, відмінним різновидом є адміністративно-правовий статус. За В.Б. Авер'яновим даний статус охоплює комплекс конкретно визначених суб'єктивних прав і обов'язків, які закріплені за відповідним суб'єктом нормами адміністративного права [4, с.194].

С.Г. Стеценко тлумачить адміністративно-правовий статус, як сукупність прав, обов'язків та гарантій їх реалізації, закріплених у нормах адміністративного права. В основі адміністративно-правового статусу лежить адміністративна правосуб'єктність. Вчений наголошує, що кожний суб'єкт адміністративного права має свій варіант притаманного йому адміністративно-правового статусу. Чинники, що впливають на прояви адміністративної дієздатності (вік, стать, стан здоров'я, належність до певних соціальних груп), також видозмінюють характеристики адміністративно-правового статусу [5, с.90]. Згідно концепції запропонованої О.І. Миколенко та О.М. Миколенко адміністративно-правовий статус є однією із найбільш складних категорій адміністративного права, що обумовлено наступними чинниками: 1) наукові джерела переповнені дискусіями щодо елементів, які складають зміст адміністративно-правового статусу; 2) відсутність диференційованого підходу до характеристики структурних елементів адміністративно-правового статусу, в залежності від того, про якого власне суб'єкта адміністративного права йде мова; 3) кожна частина адміністративного права (матеріальна, процедурна і процесуальна) буде забезпечувати своїх суб'єктів специфічним правовим статусом. На підставі цього авторами зроблено висновок, що адміністративно-правовий статус в залежності від суб'єкта адміністративного права та сфер адміністративно-правового регулювання може мати різне змістовно-структурне наповнення [6, с.71].

Тож, з огляду на зазначене вище, адміністративно-правовий статус – це юридичне положення відповідного суб'єкта права (фізичної або юридичної особи) як сторони адміністративних правовідносин, яке виражено у визначеній законодавством компетенції, сфері безпосереднього відання та повноваженнях (сукупності суб'єктивних прав та юридичних обов'язків). Складовими даного статусу є адміністративна правоздатність, тобто здатність мати права та обов'язки у сфері публічного управління, а також дієздатність – можливість реалізовувати останні. Варто наголосити на жорсткій формалізованості

адміністративно-правового статусу, адже положення кожного суб'єкта правовідносин у сфері публічного управління – чітко визначене та регламентоване нормами чинного законодавства України. Виходячи із цього, адміністративно-правовий статус структурно однаковий, але його внутрішня наповненість різна та прямо залежить від норм, що визначають компетенцію і повноваження суб'єктів.

Продовжуючи розкриття даної теми варто звернутись до переліку сторін відносин, що виникають з питань реалізації матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану. Незважаючи на відомчий зв'язок даної адміністративної діяльності в процесі її здійснення приймають участь різні носії публічної влади, окремі з яких виходять за організаційну структуру НПУ.

Першими суб'єктами матеріально-технічного забезпечення поліції в умовах воєнного стану є Президент України та Кабінет Міністрів України. Це вищі інституції влади, які відповідають за побудову умов набуття, володіння та розпорядження поліцією всіма необхідними ресурсами і іншим майном в критичний період дії правового режиму. Так, відповідно до Конституції, КМУ – це вищий орган у системі органів виконавчої влади. Уряд відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України (далі – ВРУ), підконтрольний і підзвітний ВРУ у конституційно визначених межах [7].

Безпосередньо в умовах дії правового режиму воєнного стану згідно із Законом України «Про правовий режим воєнного стану»: 1) працює відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану; 2) розробляє та вводить в дію План запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в окремих місцевостях України з урахуванням загроз та особливостей конкретної ситуації, яка склалася; 3) організовує та здійснює керівництво центральними та іншими органами виконавчої влади в умовах воєнного стану; 4) після початку збройного конфлікту здійснює заходи щодо створення відповідно до норм міжнародного гуманітарного права безпечних зон, організованих у спосіб, який дає

змогу забезпечити захист цивільних осіб; 5) визначає особливості здійснення оборонних та публічних закупівель із забезпеченням захищеності державних замовників від воєнних загроз [8].

Таким чином, КМУ забезпечує спрямування та координацію виконавчої гілки влади, складовою якої є Національна поліція України, в тому числі й під час дії правового режиму воєнного стану. Даний орган відповідальний за проведення державної політики в сфері матеріально-технічного забезпечення правоохоронного сектору взагалі, та НПУ, зокрема. Саме підзаконними документами КМУ визначено правовий статус інших центральних органів виконавчої влади, які виступають суб'єктами досліджуваного в статті різновиду адміністративної діяльності НПУ.

Що стосується Президента України, то це та владна інституція, яка відповідає за уведення і правове обґрунтування правового режиму воєнного стану, який впливає на специфіку та особливості матеріально-технічного забезпечення НПУ [7]. Відповідно до статей 5 та 6 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» пропозиція щодо введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях на розгляд Президентів України подає Рада національної безпеки і оборони України. У разі прийняття рішення щодо необхідності введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях Президент видає указ про введення воєнного стану і негайно звертається до Верховної Ради України щодо його затвердження та подає одночасно відповідний проект закону. В указі Президента про введення воєнного стану зазначаються: 1) обґрунтування необхідності введення воєнного стану; 2) межі території, на якій вводиться воєнний стан, час введення і строк, на який він вводиться; 3) завдання військового командування, військових адміністрацій, органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо запровадження і здійснення заходів правового режиму воєнного стану; 4) завдання суб'єктам забезпечення цивільного захисту щодо приведення єдиної державної системи цивільного захисту, її функціональних та територіальних підсистем у

готовність до виконання завдань за призначенням в особливий період; 5) вичерпний перелік конституційних прав і свобод людини і громадянина, які тимчасово обмежуються у зв'язку з введенням воєнного стану із зазначенням строку дії цих обмежень, а також тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень; 6) інші питання [8].

Наступним суб'єктом є державний орган у віданні якого знаходяться питання формування та реалізації державної політики в правоохоронній сфері держави – Міністерство внутрішніх справ (далі – МВС). Відповідно до Постанови КМУ «Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України» від 28.10.2015 №878 МВС, як суб'єкт матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах воєнного стану: а) організовує в установленому порядку матеріально-технічне та ресурсне забезпечення діяльності апарату МВС та територіальних органів, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери його управління, Національної гвардії, зокрема приміщеннями, полігонами, засобами зв'язку, транспортними засобами, озброєнням, спеціальними засобами, пально-мастильними матеріалами, обмундируванням, іншими видами матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виконання покладених на них завдань; б) організовує ремонт, обслуговування транспортних засобів, засобів зв'язку, приміщень, що надані МВС для виконання покладених на нього завдань, контролює правильність використання матеріально-технічних ресурсів територіальними органами, Національною гвардією, закладами, установами і підприємствами, що належать до сфери управління МВС [9].

Дана група повноважень МВС реалізується в роботі окремого, підпорядкованого Міністерству суб'єкту – Департаменту майна та ресурсів. Це структурний підрозділ центрального органу виконавчої влади, який виконує наступний спектр функцій: 1) забезпечення реалізації МВС повноважень суб'єкта управління об'єктами державної власності; 2) забезпечення права працівників, пенсіонерів

апарату МВС, членів їх сімей на житло, належного використання і схоронності житлового фонду, що належить до сфери управління МВС; 3) організація та вжиття заходів з упровадження системи енергетичного менеджменту МВС, територіальних органів з надання сервісних послуг МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС; 4) організація роботи Служби пожежної безпеки Міністерства внутрішніх справ України та метрологічної служби Міністерства внутрішніх справ України [10].

Наступну групу суб'єктів матеріально-технічного забезпечення складають структурні елементи Національної поліції України безпосередньо. Законом України від 02.07.2015 №580-VIII встановлено, що систему поліції складають: 1) центральний орган управління поліції; 2) територіальні органи поліції. До складу апарату центрального органу управління поліції входять організаційно поєднані структурні підрозділи, що забезпечують діяльність керівника поліції, а також виконання покладених на поліцію завдань [11].

Ключові питання пов'язані із загальною роботою всіх органів та підрозділів Національної поліції України у тому числі їх матеріально-технічним забезпеченням в умовах воєнного стану знаходяться в сфері відання центрального органу управління поліції. Для цього в його структурі утворено Департамент управління майном (ДУМ), який згідно офіційних джерел здійснює у межах своєї компетенції та відповідно до законодавства – виконання завдань з питань управління державним майном, яке належить до сфери управління поліції, а також бере участь у реалізації державної політики у сфері регулювання майнових відносин у поліції [12]. В межах територіальних органів поліції питання матеріально-технічного забезпечення вирішуються в роботі Управління логістики та матеріально-технічного забезпечення [13].

Висновки. Завершуючи проведене дослідження слід вказати, що суб'єктний склад матеріально-технічного забезпечення Національної поліції України в умовах воєнного стану складається із декількох груп суб'єктів:

1) вищих інституцій влади: а) Кабінет Міністрів України – відповідає за проведення державної політики в сфері матеріально-технічного забезпечення НПУ та нормативне обґрунтування роботи інших суб'єктів; б) Президент – уводить в дію своїм указом правовий режим воєнного стану;

2) суб'єкти формування та реалізації державної політики в правоохоронній сфері: а) МВС – забезпечує та координує роботу Національної поліції України, як підпорядкованого органу зокрема в питаннях матеріально-технічного забезпечення; б) Департамент майна та ресурсів МВС – спеціальний структурний підрозділ МВС до відання якого відноситься здійснення повноважень Міністерства в сфері матеріально-технічного забезпечення підпорядкованих центральному органу правоохоронних організацій;

3) суб'єкти безпосередньої реалізації матеріально-технічного забезпечення НПУ в умовах воєнного стану. До нього входять центральний орган управління поліцією та підрозділи матеріально-технічного забезпечення територіальних органів НПУ.

Дослідження адміністративно-правового статусу кожного суб'єкта показує, що матеріально-технічне забезпечення Національної поліції під час правового режиму воєнного стану не впливає на інституційну структуру відповідальну за організацію, координацію та реалізацію даної адміністративної діяльності. Цей процес відбувається в загальному порядку, але із врахуванням нормативних основ правового режиму та об'єктивної безпекової ситуації.

Список використаної літератури:

1. Білодід І.К. Словник української мови: в 11 томах. Том 9, 1978. Стор. 671.
2. Політичний енциклопедичний словник: Навчальний посібник для студентів вищ. навч. закладів Упорядники В.П.Горбатенко, А.Г.Саприкін. За ред. Ю.М.Шемчушенка, В.Д.Бабкіна. К.: Генеза, 1997. 642с.
3. Кравчук М.В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: навчальний посібник. Тернопіль: Карт-бланш. 2002. 247 с.
4. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник: у 2 т. за ред. В. Б.Авер'янова. К. : Юридична думка, 2004 Т. 1 : Загальна частина. 2004. 584 с.
5. Стеценко С. Г. Адміністративне право України Навчальний посібник- К Атіка, 2007. 624 с.
6. Миколенко О.І., Миколенко О.М. Адміністративно-правовий статус як категорія адміністративного права. *Правова держава*. 2023. № 52. С.65-73.
7. Конституція України: конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. Офіційний вісник України. 2010. №72/1. Ст.2598.
8. Про правовий режим воєнного стану: закон від 12.05.2015 №389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. №28. Ст.1509.
9. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: постанова, положення від 28.10.2015 №878. Офіційний вісник України. 2015. №89. Ст.2972.
10. Департамент майна та ресурсів: стаття. Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/struktura/departament-maina-ta-resursiv>.
11. Про Національну поліцію: закон від 02.07.2015 №580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. №40-41. Ст.379.
12. Департамент управління майном: стаття, структура поліції. Офіційний веб-портал Національної поліції України. URL: <https://npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-upravlinnya-majnom>.
13. Управління логістики та матеріально-технічного забезпечення: стаття, структура ГУНП в Одеській області. Офіційний веб-портал ГУНП в Одеській області. URL: <https://od.npu.gov.ua/struktura-hunp-v-odeskii-oblasti/upravlinnia-lohistyky-ta-materialno-tekhnichnoho-zabezpechennia>.

Mohyla O. V. The system of subjects of the administrative and legal mechanism of the material and technical support of the national police under martial law and their administrative and legal status

The relevance of the article lies in the fact that in today's conditions, the effectiveness of the activities of the National Police of Ukraine directly depends not only on the state of ensuring and protecting the legitimate rights, freedoms and interests of citizens, but also on the very future of the Ukrainian state as an independent European country. Therefore,

it is important to create conditions for the effective functioning of this central body of executive power. The article, based on the analysis of scientific views of scientists, proposes an author's definition of the concept of subjects of the administrative and legal mechanism of material and technical support of the National Police under martial law. It is argued that the subjects of material and technical support of the National Police of Ukraine under martial law should be divided into three groups: 1) higher state authorities; 2) subjects of formation and implementation of state policy in the law enforcement sphere; 3) subjects of direct implementation of measures of material and technical support of the National Police of Ukraine. It was concluded that the subject composition of the material and technical support of the National Police of Ukraine under martial law consists of several groups of subjects: 1) higher institutions of power: a) the Cabinet of Ministers of Ukraine - is responsible for implementing state policy in the field of material and technical support of the National Police of Ukraine and the regulatory substantiation of the work of other subjects; b) the President - puts into effect by his decree the legal regime of martial law; 2) subjects of formation and implementation of state policy in the law enforcement sphere: a) the Ministry of Internal Affairs - ensures and coordinates the work of the National Police of Ukraine, as a subordinate body, in particular in matters of material and technical support; b) the Department of Property and Resources of the Ministry of Internal Affairs - a special structural unit of the Ministry of Internal Affairs, which is responsible for exercising the powers of the Ministry in the field of material and technical support of law enforcement organizations subordinate to the central body; 3) subjects of direct implementation of material and technical support of the National Police of Ukraine under martial law. It includes the central police management body and the logistical support units of the territorial bodies of the National Police of Ukraine.

Key words: *subject, administrative and legal status, National Police of Ukraine, material and technical support, legal regime, martial law.*